

Г. б. б
269

ШТАМПАРСКО-ИЗДАВАЧКО-КЊИЖАРСКО ПРЕДУЗЕЋЕ

Време

Лука
БЕОГРАД
Лука
БЕОГРАД

РАД У 1923.

БЕОГРАД

1924.

Штампарија „Време“ А. Д. — Београд

Т. В. 6
269

ID = 50073359

УНИП

БЕОГРАД

45280

ШТАМПСКО-ИЗДАВАЧКО-КЊИЖАРСКО ПРЕДУЗЕЋЕ

Време

А. Д.

ИЗВЕШТАЈ

РАД У 1923.

УНИП
БЕОГРАД
45280

ИЗВЕШТАЈ УПРАВНОГ ОДБОРА
ИЗВЕШТАЈ НАДЗОРНОГ ОДБОРА
РАЧУН ИЗРАВНАЊА
РАЧУН ДОБИТИ И ШТЕТЕ

БЕОГРАД

1924.

Штампарија „Време“ А. Д. — Београд

Извештај

**Управног Одбора Штампарско-Издавачко-
Књижарског Предузећа „ВРЕМЕ“ А. Д.**

поднет II редовном годишњем збору акционара на
дан 21. фебруара 1924.

Господо акционари,

Поступајући по закону и друштвеним правилима част нам је поднети Вам у следећем извештај о нашем раду у прошлој — 1923 — години и о резултатима, који су у тој години постигнути. До душе предузећа врсте нашег Штампарско-Издавачког Друштва „Време“: комбинација једне велике штампарије, великог дневног листа, велике књижаре у вези са свестраним издавачким послом, — каквих у иностранству има више, — нису предузећа о којима се, ма колико да су успела и добро лансирана, могу давати тачне оцене, ако би се гледало само на резултате постигнуте у почетку и у тако кратким размацама времена, као што је једна година.

По самој природи ствари: по суштини и по рационалности самог штампарског посла, по свакодневном излажењу и продавању листа, по свакодневном обрту књижаре, по могућности да се у даном моменту предузме свако жељено издање, по корисној узајамности између преимућстава свих тих грана, по самој суштини тога целокупног посла, — једном добро постављеном и добро уведеном предузећу ове врсте не да се сагледати не само крај развоја и трајања него чак ни каква иоле већа препрека или тешкоћа за развијање и напредовање. У битном склопу таквих предузећа, као у неком живом организму, има нешто, што их кад једном добро почну, само собом стално одржава, креће и развија. За њих се, ма у чијим рукама била, има стално једно поуздано мерило, шта ваља у корист њихову предузимати а шта избегавати. Пођу ли једном добро, она, као што рекосмо, иду и даље обележеним путем, могло би се рећи, готово аутоматски.

Разуме се само по себи, да један такав облик посла и један такав и толики обрт има да даје само и материјалне најповољније резултате, што је, природно, од значаја за власнике таквог једног предузећа, у нашем случају за наше поштоване акционаре. Могло би се чак рећи, да би под равним околностима материјална добит од једног оваквог предузећа била пријатнија од материјалне добити ма ког другог посла, јер се овде поред коришћења свога капитала доприноси напредовању просвећености и културе средине, у којој такво предузеће постоји.

Са оваквим гледањем и са оваквим схватањем ствари, које је код оснивача „Времена“ било од почетка, ми смо водили предузеће и у прошлој години. И та прошла, друга, година „Времена“ показала нам је још једном и у свему, да је и наше предузеће тако склопљено и тако упућено, да има да очекује, изузев случајева неких особитих поремећаја, једну велику будућност и један готово бескрајан развој и трајање.

Посматрајући рад нашег предузећа и резултате постигнуте у прошлој години у вези са радом и резултатима из претпрошле — 1922. — године, Управни Одбор може да констатује, са неприкривеним задовољством, да његово оптимистично веровање у велики и скори успех предузећа изражено у извештају за прошлу годину није никако било без основе, већ на против, да је било и сувише умерено и лаконски означено.

Ма да су цифре најтачнији израз ствари и односа (ми их у прилозима излажемо мало опширније), ипак морамо да их мало и објаснимо ако ничег другог ради а оно тога ради, да се јасније види зашто се ова друга година друштвеног рада није завршила у погледу материјалне добити наших акционара другојачије но што је то било.

Својим разноврсним пословима и истрајношћу, којом је вођена кроз своје прве, тешке, године — „Време“ је и за цигло те прве две године успело да постане не само изванредно широко и далеко познато име, већ и предузеће толике експанзивне моћи, да цифре, са којима резултира друга година, импонују.

Да пођемо опет оним редом, којим смо и прошле године изложили акционарима ближе моменте појединих наших грана.

I

Штампарија „Време“ оне своје успехе, које је већ и у првој години била онако лепо постигла, у другој години је не само потврдила, већ отишла и знатно даље. Поред постигнутих прихода, који се виде из приложених рачуна, она је у прошлој години још више подигла свој углед као једног модерног уметничког графичког завода. Својим радовима, а захваљујући модерним инсталацијама и солидном стручном

извођењу, штампарија „Време“ постала је установа, која у Београду може да да најсавршеније и најмодерније израде из области цинкографско-штампарске радиности. Нема случаја, да се у Београду јавио какав већи или финији штампарски посао, а да израда његова није била поверена или бар понуђена нашој штампарији. Не само сопственим извођењем појединих послова већ утичући и као пример доброг и финог рада на радионице ове врсте и у Београду и у унутрашњости, штампарија „Време“ допринела је врло много, да су се у Београду почели израђивати послови, који се до скора нису поверавали домаћим радионицама, већ су по правилу били давани или иностранству или нашим индустриски старијим центрима као што су Загреб, Љубљана и т. д.

Управа се старала и стара се, да тај добар и ваљан правац рада у штампарији не само очува већ и унапреди новим инсталацијама и све бољим и бољим радом, и тако је одржи на том водећем месту графичке уметности.

II

За нашу велику тековину, за наш лист „Време“ може се рећи, без икаквог преувеличавања, да је у другој години свога излажења достигао у сваком добром погледу максимум онога што један дневни лист може постићи у нашој средини, с обзиром на њено садашње културно, економско и саобраћајно стање.

Одржавајући онај правац и онај квалитет, који му је још у првој години обележио и дао и којим га и данас, усавршавајући га само, води његов директор г. Коста М. Луковић, лист „Време“ нашао је код наше публике у току своје друге године потпун пријем и одзив. Обраћајући особиту пажњу на правилно и коректно вентилирање свих наших националних питања, „Време“ је постало израз једног патриотског, државотворног и културног гледања и бележења ствари и догађаја наше земље. Стално ван странака и ван уских гледишта, „Време“ је постало орган јавног мњења, чија се свака реч и у земљи и у иностранству прима, дискутује или очекује.

Природна је ствар, да се принципи и даљег вођења „Времена“, кад су се већ горњим начином уређивања и вођења листа постигла тако добри резултати, неће мењати од стране његове редакције, већ да ће се напротив само пазити, да се тај правац и стечена репутација очувају и учвршћају.

Цифре из приложених рачуна, које се односе на лист, показују, да се сразмерно томе моралном успеху обележио и његов материјални успех. Приходи листа у 1923. више су се него утростручили према приходима у 1922. Издаци, пак, изузев издатке на утрошену хартију, којој је цена и у прошлој години била висока а које је требало према рашћењу листа

све више и више, — остали су у главном по старом. То пак, што и поред толиког напредовања лист „Време“ није бацио ни у прошлој години добити, долази услед тога што је управа схватала, као што је и горе наговештено, да је много корисније улагати и годину две дана више у једну тако добру ствар, као што је један успео дневни лист, него превремено истеривати добит, која у осталом и не би могла да буде одмах тако велика. Гледиште управино било је, да у лист треба улагати све дотле док се он потпуно, до крајњих могућности, не пласира, па макар се непосредна добит од њега и одложила за неко време.

Наше је мишљење, да се на крају друге године може бити потпуно задовољан, ма и у недостатку непосредне добити, и самим крајњим резултатом а тај је, да је „Време“ постигло највећи тираж од свих листова у земљи и да је имало знатно већи број огласа но ма који други београдски лист. Једном тако силном полету и то после свега две године постојања, мораће, уверени смо, у најкраћем времену да следује и реализовање и сразмерне материјалне користи.

III

Трећа грана нашег предузећа, књижара „Време“ имала је такође прилике да своју другу већ лакшу годину искористи добро у циљу свог бољег пласирања и развијања.

Успевши да је, као што је прошле године обећала, смести у један врло пристојан локал, управа је и ове године обратила особиту пажњу на књижару и њен издавачки посао.

Као издавач, књижара „Време“ до почетка ове године била је у могућности да дâ близу четрдесет својих разних а врло угледних издања, почев од Шекспирових драма у једном академском преводу па до нашег националног бисера: Српских Народних Песама. Свако наше издање било је одмах запажено и од објективне књижевне критике врло повољно поздрављено. У прошлој, за целу земљу новчано и кредитно тешкој, години давати онолико својих издања, колико је дала књижара „Време“, значило је не само успеле издавачке операције већ и једну изванредну срчаност управе, да и поред свих тешкоћа дâ као издавач оно што је тражила домаћа читалачка публика, а нарочито наша омладина.

Сама прођа како сопствених издања тако и других књига у књижари није била сјајна у прошлој години, што није случај само са нашом књижаром. Узрок је томе опште познато тешко новчано стање, које је било нарочито тешко код нашег читалачког, интелектуалног и чиновничког, света. Само као једну илустрацију тих пекуниарних недаћа прошле године наводимо случај поруџбине књига у вредности неколико десетина динара једнога гимназисте из унутрашњости: сутрадан дошло је писмо дечковог оца, једног вишег државног чинов-

ника, у коме отац моли да се по синовљевој карти не шаље ништа, јер он, вели, доплату ма колико да је мала не може да плати, пошто му средства не стижу ни за потребе прече од књиге. — Та општа слаба прођа књига у прошлој години учинила је да су се штокови књига у књижари мало нагомилали, те књижара није бацила онај приход који би се према уложеном капиталу могао очекивати. Опште санирање прилика у нашој земљи, поправљање ако не у свему а оно бар у нечему чиновничког стања, чему се свакако тежи, појевтињавање живота у опште, које се има с разлогом очекивати, — дејствоваће, по мишљењу управе, да се у најкраћем времену обезбеди доброј књизи добра прођа, што ће учинити да и наша издања и у опште послови наше књижаре пођу једним живљим и приноснијим темпом.

Са претходна три одељка ми смо у главном изложили постигнуте материјалне и моралне резултате, које је „Време“ постигло у прошлој години. Понављамо, да ми сматрамо, што не мора бити случај код свих других акционарских друштава, као резултате и моралне успехе, јер је наше предузеће такве врсте да код њега сâм материјални успех зависи врло много, ако не у свему, од моралног престижа. Ради ли се само истрајно и мудро а већ постоји велика морална репутација, — успеха мора великог бити и у материјалном правцу.

Остало би да се ради оријентирања акционара о општем стању и вођењу предузећа, каже неколико речи о финансиским стварима и рачунском закључку рачунске године, који предложемо приложеним билансом.

Као што смо и прошле године тврдили, првобитни друштвени акциски капитал од 5,000.000 дин. апсолутно није био довољан за опремање и стављање у пун покрет свих заснованих грана нашега предузећа. Да би се ипак све те гране, које скупа узете и чине наше предузеће овако успешним и просперним као што оно јесте, увеле и разрадиле, потребно је било новаца и преко те суме акциског капитала. До потребног новца могло се доћи или уписивањем новог кола акција или узајмљивањем. На прво управа није могла мислити, једно због тога што је предузеће било још ново и младо, те није било извесно, да би нова емисија акција била брзо и повољно пласирана а друго што је и прошле године, као што је опште познато, била стално владала једна невероватна новчана оскудица, која је онемогућавала упис акција и много старијих и рентабилнијих предузећа но што је то „Време“ у његовим првим годинама. Да би своје послове ипак извела по својој замисли и искористила повољне прилике за лансирање штампарије и листа, управа није имала други излаз но да прибегне кредиту. На тај начин постали су дугови предузећа од узајмљених сума у износу близу 3,000.000 — динара. И ако није било лако наћи повољне, јевтине кредите, управа је ипак

била успела да нађе себи путем зајмова потребна јој новчана средства не плаћајући камате ништа више но што се за исту морало плаћати према стању новчане пијаце у прошлој год. Но на жалост и поред свег тог напрезања управе, да зајмови буду што повољнији, на камате и провизије издата је у прошлој години толика сума, да се друштвена добит, која би у прошлој години изнела близу 1,200.000 дин., свела на цифру, коју показујемо у приложеним рачунима као добит у прошлој години. Али зато с друге стране тај факт је определио управу, те је почетком ове године, чим је новчана пијаца била мало повољнија, на основу друштвених правила одлучила повећање капитала на суму од 8,000.000— динара и тај упис до данас реализовала у целости. Новцем од овог уписа бићемо у стању да све дугове предузећа анулирамо, тако да се идуће године неће показивати као губитак и суме издате на камату и провизије.

Предложени распоред добити показане у прошлој години учинили смо са уверењем да и за ову годину у интересу што бољег постављања и обезбеђивања самог предузећа можемо занемарити своје појединачне материјалне користи. Показало се свугде, па то мора да важи и за наше предузеће, да свако могуће амортизовање инвестиција, само подиже стварну вредност предузећа и омогућава јевтинији рад и производњу. Због тога молимо, да се предложен распоред одобри. Са тих истих разлога молимо, да се и она сума (35.271.83 дин.), о чијој употреби има да донесе одлуку збор, унесе у резервни фонд предузећа.

То би био извештај управног одбора о раду у прошлој години.

Допуштајући себи уверење, да смо у прошлој години урадили много на учвршћавању и развијању целог предузећа, осећамо дужност, да јавно истакнемо да заслуге за то огромним делом припадају изванредној оданости, честољубљу и врло савесном вршењу дужности не само свих шефова појединих друштвених грана већ и целокупног особља дирекције предузећа, редакције и администрације листа, друштвене штампарије и друштвене књижаре.

Завршавајући извештај ми са тугом застајемо, јер нам се намеће сама по себи мисао, да он ни ове године нити икада више неће бити потписан и руком једног од наших најбољих другова и акционара, да неће бити потписан руком пок. Добре Митровића, преминулог и сувише рано 22. октобра 1923. Дивна успомена на пок. Добру Митровића, првог оснивача и председника „Времена“ живеће у „Времену“, уверени смо, не само док у њему буду његови другови из доба оснивања и првих дана нашег предузећа, већ и онда када се цела наша генерација буде приближила ономе крају, који је време свакоме одредило. Слава Добри Митровићу!

Молимо збор да наш извештај и наше предлоге прими и нама изда разрешнице за рад и рачуне у прошлој години.

31. јануара 1924.
Београд.

В. д. Председника Управног Одбора,
Милутин С. Стевановић, с. р.

Чланови Управног Одбора:

Ненад Ђорђевић, с. р., **Иван Н. Бошковић**, с. р.

Извештај

**Надзорног Одбора Штампарско-Издавачко-
Књижарског Предузећа „ВРЕМЕ“ А. Д.**

поднет II редовном збору акционара на дан
21. фебруара 1924.

Господо акционари,

У смислу чл. 25. наших правила, Надзорном Одбору част је известити збор акционара, да је вршио редовне месечне прегледе „Времена“ А. Д., упоређивао документа са књижењем, вршио прегледе свију грана послова и испитивао стање свих имовних делова „Времена“ А. Д. и увек је наилазио на тачност и исправност.

Такође је Надзорни Одбор свестрано испитао завршне рачуне за 1923. год. и нашао, да су „Рачун Добити и Штете“ и „Рачун Изравнања“ како у појединости, тако и укупно, засновани на потпуној тачности и исправности.

Изnoseћи све то на данашњи збор, Надзорном Одбору је част предложити збору:

1) Да усвоји предлог Управног Одбора о употреби чисте добити и

2) Да изволи издати разрешницу члановима Управног и Надзорног Одбора за рад и рачуне у 1923. год.

10. јануара 1924.

Београд.

Председник Надзор. Одбора
Драг. С. Пантовић, с. р.

Чланови Надзорног Одбора;

Тома Цинцар-Јанковић, с. р. Мих. Д. Перовић, с. р.

УПОРЕДНИ ПРЕГЛЕД
прихода листа „Време“ за 1922 и 1923 год.

ПРИХОДИ ОД:	у 1922		у 1923		
Ревизора	500.448	11	1,750.421	57	
Продаје листа по кио- сцима	63.960	40	143.049	85	
Продаје листа преко продаваца	524.171	50	1,759.699	71	
Претплата	69.191	20	257.866	40	
Огласа	466.038	37	1,039.204	80	
Укупно	1,623.809	58	4,950.242	33	нето приходи

РАЧУН

ИЗРАВНАЊА

АКТИВА

на дан 31.

децембра 1923. год.

ПАСИВА

Готовина у благајници		36.514	37
Зграда предузећа по отпису		629.780	95
Инвестиције по отпису:			
штампарије	2,356.289	42	
цинкографије	64.850	66	
књижаре	2,416.619	—	
листа „Време“	726.625	87	5,564.384 95
Инсталација радио станице		32.760	—
Намештај и прибор		272.994	75
Хартија у магацину		1,144.327	20
Неуτροшени материјал за штампарију, лист и цинкографију (фарба, зејтин, бензин, хемикалије и др.)		108.762	10
Дужници предузећа		718.453	10
Организациони и оснивачки трошкови:			
предузећа	638.141	25	
књижаре	77.742	40	715.883 65
Преносне позиције (камата и кирија)		116.000	—
Разна актива		15.000	—
		9,354.861	07

Главница		5,000.000	—
Уписнина		250.000	—
Фондови:			
резервни	5.598	70	
болнички и пенциони	2.799	30	
за подизање стоваришта	2.799	30	11.197 30
Повериоци предузећа		3,927.360	65
Полагачи кауција		114.866	—
Разна пасива		6.647	69
Тантијема		9.517	60
		Чиста добит	35.271 83
			9,354.861 07

За књиговодство:
П. ПОПОВИЋ, с. р.

9. јануара 1924. год.

Врши дужност директора,
Члан Управног Одбора,
Н. ЂОРЂЕВИЋ, с. р.

Чланови Управног Одбора:
НЕНАД ЂОРЂЕВИЋ, с. р., ИВАН БОШКОВИЋ, с. р.

Врш. дуж. председника Управ. Одбора,
МИЛУТИН С. СТЕВАНОВИЋ, с. р.

Надзорни Одбор прегледао је овај РАЧУН ИЗРАВНАЊА, упоредио га са свима главним и споредним књигама и нашао да је исти у свему тачан и исправан.

Чланови:
ТОМА ЦИЦАР-ЈАНКОВИЋ, с. р., МИХ. ПЕРОВИЋ, с. р.

Председник Надзорног Одбора,
ДРАГОСЛАВ ПАНТОВИЋ, с. р.

РАЧУН ДОБИТИ

И ШТЕТЕ

РАСХОДИ

на дан 31.

децембра 1923. год.

ПРИХОДИ

Општи трошкови:			
плате особљу, кирија локала, камата, поштарина, телефонски и телеграфски трошкови, канцелариски материјал, електрично осветлење и огрев		980.464	89
Обртна пазе:		90.096	50
Расходи листа „Време“:			
плате и наднице раденика листа и цинкографије, хартија, плате и хонорари редакције, електрично осветлење, утрошена струја за погон машина, плате и трошкови администрације и експедиције, депеше и телеф. трошкови	5,129.318	29	
такса на огласе у листу	32.043	50	5,161.361 79
Расходи штампарије:			
потрошни материјал, плате и наднице раденика, оправка машина, хартија за штампарију и др.		1,971.991	37
Расходи књижаре:			
плате особљу, кирија локала, поштарина, експедиција осветлење и огрев		161.778	—
Постигнута добит 549.476.43			
Отписи по правилима:			
10% од оснивачких трошкова предузећа	70.904	60	
10% од инвестиција цинкографије	7.205	70	
15% од непокретности	111.137	70	
10% од намештаја и прибора	21.642	40	
10% од оснивачких трошкова књижаре	8.638	10	
5% од инвенстиција штампарије	124.015	20	
10% од организ. и оснив. трошкови листа	80.736	20	
Губитак у 1922 год.	69.209	80	493.489 70
Чиста добит 55.986.73 динара			
Дотације:			
10% резервном фонду	5.598	70	
5% болничком и пенз. фонду особља	2.799	30	
5% фонду за подизање стоваришта	2.799	30	
17% тантијеме Управ. и Надз. Одбору и чиновницима	9.517	60	20.714 90
Добит на расположењу збора акционара			35.271 83
		8,915.168	98

Листа „Време“:			
од продаје листа у Београду и унутрашњости, од продаје старих новина и претплате	4,078.991	73	
од огласа	1,071.248	30	5,150.240 03
Штампарије:			
од израђених послова			2,980.598 40
Књижаре:			
на књижарском послу			784.330 55
			8,915.168 98

За књиговодство:
П. ПОПОВИЋ, с. р.

9. јануара 1924. год.

Врши дужност директора,
Члан Управног Одбора,
Н. ЂОРЂЕВИЋ, с. р.

Чланови Управног Одбора:
НЕНАД ЂОРЂЕВИЋ, с. р., ИВАН БОШКОВИЋ, с. р.

Врш. дуж. председника Управ. Одбора,
МИЛУТИН С. СТЕВАНОВИЋ, с. р.

Надзорни Одбор прегледао је овај РАЧУН ДОБИТИ И ШТЕТЕ, упоредио га са свима главним и споредним књигама и нашао да је исти у свему тачан и исправан.

Чланови:
ТОМА ЦИЦАР-ЈАНКОВИЋ, с. р., МИХ. ПЕРОВИЋ, с. р.

Председник Надзорног Одбора,
ДРАГОСЛАВ ПАНТОВИЋ, с. р.

